Klimatkontrakt 2030

Mellan Stockholms stad och myndigheterna Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket och Trafikverket samt Viable Cities.

VERSION 2022

Innehåll

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030 ..... **4**

2. Parter **4**

3. Kommunens åtaganden **4**

3.1. Kommunens klimatmål 4

3.2. Strategi 5

3.3. Organisation och ledning 6

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare 6

3.5. Klimatinvesteringsplan 7

3.6. Digitalt stöd för genomförandet 7

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner 8

3.8. Klimatanpassning 8

3.9. Klimatsmart mobilitet 8

3.10. Rapportering och uppföljning 9

4. Viable Cities åtaganden **9**

4.1. Bättre regler 10

4.2. Innovationer 10

4.3. Samordnad finansiering 10

4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer 11

5. Myndigheternas åtaganden **11**

5.1. Samordning kring lärdomar och regelverk 11

5.2. Forskning, innovationer och utveckling 12

5.3. Samordnad finansiering 12

5.4. Arbete med Europeiska investeringsprogrammet för forskning och innovation 13

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023 ..... **13**

6.1. Systemdemonstration 13

6.2. Konkurrenskraft och finansiering 14
6.3. Medborgarengagemang 15
6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt 15

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering 16
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen 16
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen 17
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities 17
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna 18

8. Kontraktet 21

Klimatkontrakt 2030 22

Bilaga 1 – länkar till dokument 23

Bilaga 2 – Protokoll till Klimatkontrakt 2030 - Stockholms stad 24
Förändringar i regler, lagar och styrmedel 25

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av corona-pandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida enligt följande.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Stockholms kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Tillväxtverket och Trafikverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.[1]

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Städer har en viktig roll i omställningsarbetet och Stockholm ska vara världsledande i att minska sina utsläpp och vara en förebild för andra. Stockholm har höga klimatambitioner. Målet är att Stockholm ska vara klimatpositivt till 2030 och senast år 2040 vara helt fossilbränslefritt. Stadens egen organisation ska vara fossilbränslefri senast år 2030. Staden och stockholmarna orsakar stora utsläpp av koldioxid i andra delar av världen genom sin konsumtion. Staden ska ha som mål att halvera konsumtionsutsläppen till år 2030 (Finansborgarrådets förslag till Budget 2023-2025).

Vision 2040 är stadens långsiktiga visionsdokument. Enligt detta är Stockholm ledande i den globala omställningen mot ett hållbart samhälle (Vision 2040).

Stadens Miljöprogram 2020-2023 fokuserar på de största miljöutmaningarna för perioden. Programmet är strukturerat utifrån sju prioriterade mål för Stockholms miljö

[1] Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Värdorganisation är KTH.

på lång sikt, det vill säga fram till 2030 eller längre. Under målen finns etappmål till 2023 visade som underpunkter nedan.

3.2. Strategi

Klimatkontraktet utgår ifrån stadens Vision 2040 samt mål i beslutade program, främst Miljöprogram 2020-2023 och relevanta handlingsplaner, främst Klimathandlingsplan 2020-2023.

Växthusgasutsläppen i Stockholm var 2021 1,6 ton koldioxidekvivalenter per invånare vilket är en minskning med 70 procent sedan 1990. Klimathandlingsplan 2020-2023 beskriver hur målen Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040 och En fossilfri organisation 2030 ska nås. Planen innehåller en klimatbudget, konkreta förslag till åtgärder till 2023 för minskade utsläpp, en beskrivning av vägen mot 2040, hur staden kan ha netto-nollutsläpp år 2040, arbetet för att minska utsläppen från den egna organisationen, arbetet med de konsumtionsbaserade utsläppen och en genomförandeplan (Klimathandlingsplan 2020-2023). Stockholms stad har under 2022 antagits av EU att ingå i missionen om klimatneutrala och smarta städer till 2030. I intresseanmälan till EU kompletteras den befintliga klimathandlingsplanen med förutsättningar för Stockholm att bli klimatneutralt till 2030. För att nå målet behöver utsläppen minska till maximalt 700 000 ton CO2e 2030, vilket kräver insatser för att:

- kraftigt minska utsläppen från vägtrafiken genom minskat trafikarbete, elektrifiering, samt ökad andel förnybart
- minska utsläppen från arbetsmaskiner och sjöfart genom elektrifiering samt ökad andel förnybart
- minska mängden fossil plast i samhället
- att all fossil olja till uppvärmning och elproduktion fasas ut
- kompensera för kvarvarande 700 000 ton CO2e med negativa utsläpp genom bio-CCS

Staden har lång erfarenhet av utvecklingsprojekt och innovativa lösningar, och arbetar också för att vara en föregångare för andra. För att nå stadens klimatmål är det centralt att framgångsrika lösningar kan skalas upp, finansieras och långsiktigt implementeras. Det är av stor vikt att det finns extern finansiering tillgänglig för det. Aktuella exempel handlar bland annat om styrning med sensorer, AI och IoT för energieffektivisering i byggnader och effektivare trafikstyrning.

Lokala kolsänkor (minusutsläpp) krävs för att nå klimatpositivitet. I staden drivs exempelvis två lyckade pilotprojekt där nya affärsmodeller krävs för uppskalning. Biokol framställs av stockholmarnas grönavfall, och används som jordförbättringsmedel. Koldioxidavskiljning och lagring (Bio-CCS) kopplad till fjärrvärmeverk har stor potential och här planerar Stockholm Exergi för en fullskaleanläggning till 2025. Under 2021 har

EU beviljat stöd till denna inom Europeiska Innovationsfonden, men det återstår ytterligare finansiering innan ett investeringsbeslut kan tas.

För att nå målet Ett klimatanpassat Stockholm ska staden ha en hög kapacitet att hantera effekter av exempelvis höga vattennivåer och flöden, skyfall, värmeböljor och långvarig torka. För att nå målet Ett resurssmart Stockholm ska resurser användas effektivt och i enlighet med EU:s avfallshierarki. Stockholm ska anpassa sig till att resurser är ändliga genom att ha utvecklat och tagit till sig ny teknik, nya affärsmodeller och nya livsstilar (Miljöprogram 2020-2023).

Under hösten 2022 utarbetas inom ramen för EU:s Missionsarbete 'Climate-neutral and Smart Cities 2030' ett underlag till Europeiskt klimatkontrakt bestående av ett tillägg till klimathandlingsplanen, en klimatinvesteringsplan och ett kontrakt med åtaganden. Stockholms stad ser dessa två Klimatkontrakt som strategiska dokument för att nå ett och samma övergripande syfte – men med olika delvis olika fokus. Det svenska kontraktet utgår från kommunen och samspelet med den nationella nivån, den europeiska missionen har en mer lokal inriktning, med en koppling till den europeiska nivån. Inom missionsarbetet arbetas med interventioner som kan skalas upp, klimatarbete i samarbete med näringsliv och medborgare i fem geografiska området samt systemdemonstrationer.

3.3. Organisation och ledning

Stadens Miljöprogram 2020-2023 är integrerat i stadens överordnade system för ledning och uppföljning av all verksamhet och ekonomi, ILS. Denna integrering utgör stadens miljöledningssystem. Klimathandlingsplan 2020-2023 ska genomföras av de utpekade nämnderna och bolagsstyrelserna. Nämnder och bolag som har utsläppsbeting i klimatbudgeten i handlingsplanen ska arbeta in dessa i sina verksamhetsplaner och beskriva vilka aktiviteter/åtgärder som ska genomföras, så att uppföljning kan ske på åtgärd och beting (Klimathandlingsplan 2020-2023).

Stockholm har ett nytt Kvalitetsprogram som betonar vikten av service och tjänster med hög kvalitet i alla stadens verksamheter. För att nå dit krävs ett systematiskt kvalitetsarbete, som omfattar ständiga förbättringar, innovation och digitalisering.

Viktiga funktioner i innovationsarbetet är Innovationsplattform Hållbara Stockholm, FoI-nätverket, samverkan med akademin inom de strategiska partnerskapen samt utvecklingen av en projektportfölj som sker inom Klimatneutrala Stockholm 2030.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Näringslivssamverkan sker inom flera samarbeten, exempelvis Digital Futures, Elektrifieringspakten och Klimatpakten. På det akademiska området har Stockholms stad etablerat strategiska partnerskap med KTH, Stockholms Universitet och KI.

Samverkan med stockholmarna sker i olika former, exempelvis i den digitala medborgarpanelen och vid utformning av stadens offentliga rum.

Kommunstyrelsens Råd för Agenda 2030 ska stödja, bevaka och ge råd i stadens arbete rörande Agenda 2030:s 17 globala mål för hållbar utveckling.

3.5. Klimatinvesteringsplan

I Klimathandlingsplan 2020-2023 listas förslag på åtgärder för minskade växthusgasutsläpp som i många fall kräver investeringar. I planen beskrivs också det gap som återstår att adressera efter 2023 ("Climate city deficit"). Under rubriken Vägen mot 2040 listas ett stort antal områden där investeringar och satsningar krävs. Planen beskriver också arbetet framåt med att minska de konsumtionsbaserade utsläppen orsakade av stadens verksamheter. Inom området klimatanpassning tillkommer skyfallsåtgärder och insatser för att motverka effekter av värmeböljor.

Stockholms stads klimatarbete finansieras genom respektive genomförandeansvarig nämnd eller bolags budget, genom särskilda klimatinvesteringsmedel att söka för fackförvaltningar och stadsdelsförvaltningar och genom de avtal som staden tecknat inom ramen för statliga förhandlingar där staden medfinansierarregional transportinfrastruktur. Staden är också en aktiv aktör i att söka extern medfinansiering från både nationella program och från EU:s olika fonder och program.

En första klimatinvesteringsplan för Stockholm tas nu under 2022 fram inom ramen för EU:s mission 'Climate-neutral and Smart Cities by 2030'. Den tar sitt avstamp i de ytterligare åtgärder som identifierats som nödvändiga för att uppnå klimatneutralitet till 2030 och listar därefter olika aktörers investeringsbehov för att åtgärderna ska kunna förverkligas. Av de totala klimatinvesteringarna som krävs för att nå målen faller endast en mindre del på kommunen att göra. Större delen görs av företag och invånare. Detta kräver väl utvecklade former för samverkan och dialog för samordnad planering och genomförande av åtgärder.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Vision 2040 beskriver Stockholm som en av de städer i världen som bäst har tagit tillvara digitaliseringens möjligheter.

Flera satsningar pågår, exempelvis

- Implementeras digitalisering som en integrerad del i stadens nya Kvalitetsprogram.
- MIT Stockholm Senseable Lab drivs i nära samarbete mellan MIT, KTH och Stockholms stad. Här utvecklas innovativa mätmetoder och sensorlösningar.
- Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) har under en sjuårsperiod minskat sin energikostnad med 35 procent tack vare digitalisering.

- Policy för öppna data som kan delas och nyttjas för olika tjänster.
- Digitala stöd i stadsutvecklingsprocessen, t ex strategisk GIS-karta och digital tvilling.
- IoT används för styrning, mätning och uppföljning av trafik på vissa gator.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Flera mål i miljöprogrammet har staden inte möjlighet att nå på egen hand. Samverkan med andra aktörer är därför helt central för programmets genomförande. Det gäller såväl statliga och kommunala aktörer i regionen som näringsliv, akademi och civilsamhälle och inte minst Stockholms invånare (Miljöprogram 2020-2023).

Stockholms stad bör delta aktivt i en stärkt regional samverkan som inkluderar näringsliv och akademi (Klimathandlingsplan 2020-2023). Stockholms stad deltar i en regional klimatsamverkan tillsammans med Region Stockholm, Länsstyrelsen, Trafikverket och StorSTHLM. Samarbetet genomförs i samverkan i Miljö- och samhällsbyggnadsrådet och tillsammans med satsningen Klimatarena Stockholm. Stockholms stad deltar också i det innovationsnätverk som finns för länets kommuner. Fokus i detta är på ledarskap, kulturförändring och hållbara strukturer för förändringsarbete.

Stockholm är också aktiva i flera internationella nätverk såsom C40, Climate-Neutral Cities Alliance och ICLEI. Där skapas erfarenheter och lärdomar som staden gärna sprider vidare inom nätverket med de 23 andra städerna inom Viable Cities. Likaså de lärdomar som sker inom Net Zero Cities och missionsarbetet på den europeiska nivån.

3.8. Klimatanpassning

Målbilden är att Stockholm har utvecklats till en stad som är väl förberedd att kunna hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat. Stockholm ska ha en hög kapacitet att hantera både direkta och indirekta effekter av exempelvis höga vattennivåer och flöden, skyfall, värmeböljor och långvarig torka. Staden ska på lång sikt ha en god planering för att kunna hantera höjda havsnivåer. (Miljöprogram 2020-2023). Som en konkretisering av det här målet har staden beslutat om en ny Handlingsplan för klimatanpassning som gäller för 2022-2025, och har fokus på skyfall och värmeböljor och innehåller konkreta aktiviteter och en tydlig ansvarsfördelning.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Transporter är den största källan till klimatutsläpp i Stockholm och utsläppen från trafiken ökar. Stockholm ska gå före och visa vägen för en snabbare omställning och minskade utsläpp från transportsektorn. Staden ska ha som målsättning att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010 och minska biltrafikarbetet med 30 procent från 2017 års nivå. Det ska ske genom

bland annat elektrifiering, ökad inblandning av biodrivmedel och minskad fordonstrafik. Förutsättningarna att nå målet är avhängigt såväl lokal som regional och nationell politik. Staden ska inom sin rådighet, samt i samverkan med statliga, regionala och privata aktörer jobba för målets genomförande. En minskad fordonstrafik leder också till ökad framkomlighet, och en möjlighet till en tryggare och mer levande stad. Det ska vara lätt att nå bostäder, service, arbetsplatser och fritidsaktiviteter med kollektivtrafik, cykel och gång. Visionen om 15-minutersstaden, där stadens invånare ska kunna nå all viktig service inom promenadavstånd eller en kort cykeltur, ska beaktas vid stadsplanering och stadsutveckling. Det satsas stort för att stärka cyklingen och utveckla kollektivtrafiken i samverkan med regionen. Därutöver kvarstår målet om en utsläppsfri innerstad till år 2030 (Finansborgarrådets förslag till budget 2023).

För att gå före och driva utvecklingen har staden antagit en ambitiös målsättning för utveckling av laddinfrastruktur där staden har egen rådighet. Nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta för en kraftig utbyggnad av laddplatser i både innerstad och ytterstad. Dessutom ska godsstrategin revideras för att möjliggöra en kraftigt ökad elektrifiering.

Staden ska bidra till avvecklingen av Bromma flygplats, dels för att minska utsläppen från flygtransporter och för att omvandla området till Bromma parkstad utifrån idén om 15-minutersstaden.

Ambitionshöjningen kring förändrad mobilitet och ökad elektrifiering kommer kräva en ökad samordning inom staden, såväl internt i stadens organisation som tillsammans med näringslivet. Statliga regelverk, bidrag samt utveckling av affärsmodeller för laddinfrastruktur är viktiga förutsättningar för att nå de höga målsättningarna.

3.10. Rapportering och uppföljning

Stockholms stad gör en årlig uppföljning av Miljöprogram 2020-2023 utifrån nämnders och bolags rapportering i stadens integrerade ledningssystem (ILS). Stockholms stad rapporterar årligen uppgift om utsläpp och andra relevanta data till CDP (Carbon Disclosure Project) vilket även är erkänd rapporteringsplattform till Global Covenant of Mayors.

I Norra Djurgårdsstaden – som ska bli fossilfri till 2030 – följs resultaten upp systematiskt i en årlig hållbarhetsredovisning och i en särskild uppföljningsportal.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att

uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabb för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kommer i ett första steg att koppla till utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6).

4.2. Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket.

4.3. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatt arbeta med Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och fem myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städers klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna utvecklar samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.

- Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB m fl i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030.

4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl en plattform för EUs mission (EU mission platform, NetZeroCities) som CapaCITIES, ett nätverk av nationella noder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT).

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 innebär att nya arbetssätt behöver utvecklas, såväl mellan olika aktörer och organisationer som mellan olika styrnivåer.

Under 2023 fortsätter myndigheterna utveckla arbetet i det myndighetsövergripande innovationsteamet. En fortsatt dialog med städer och regioner är viktig för att fånga upp behov och bidra till systemomställning. Arbetet innebär en aktiv medverkan i ”Transition Lab Forum” som Viable Cities faciliterar, där gemensamma workshops, reflekterande samtal och lärseminarier är en viktig del. Nya arbetssätt kan även bestå i att myndigheterna initierar experiment och pilotprojekt.

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2023 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Samordning kring lärdomar och regelverk

Myndigheterna samverkar för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling samt befintligt och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Under 2023 utforskar och testar myndigheterna former, exempelvis policylabb, för att identifiera hinder och utmaningar inom policy och regelverk för hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Myndigheterna fortsätter att bidra i aktiviteter som främjar utvecklingen av klimatinvesterings-planer, digitalisering och datadelning, systemdemonstratorer och samverkansprocesser som rör flernivåstyrning.

Under Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 kommer myndigheterna vara involverade i flera av de cirka 150 EU-möten som kommer att hållas i landet. Mötena är arenor för lärande och policyutveckling och städer och regioner är viktiga deltagare. Bland annat planeras diskussioner om EUs urbana agenda om hållbar stadsutveckling och en konferens om Gröna städer.

5.2. Forskning, innovationer och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning.

Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former så som till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.

Som en del i omställningsarbetet har myndigheterna[2] och Viable Cities lanserat en satsning på urbana systemdemonstratorer. Under hösten 2022 genomfördes en första, så kallad designfas inom satsningen. Under 2023 kommer en uppföljande utlysning genomföras. Syftet med satsningen är att skapa en insatsform som tar ett tydligare systemperspektiv på omställningsarbetet.

5.3. Samordnad finansiering

För att skapa bättre framförhållning och samlad information utvecklar myndigheterna löpande samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Arbetet görs inom ramen för flera av myndigheternas befintliga uppdrag och uppgifter exempelvis Rådet för hållbara städer, strategiska innovationsprogram, de nationella forskningsprogrammen för klimat och hållbart samhällsbyggande, och europeiska regionala utvecklingsfonden.

Under 2022 har myndigheterna initierat ett första test med några av städerna för att i dialog utveckla en metod för portföljanalys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Innovationsarbetet avser att fortsätta under 2023. Det långsiktiga målet är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Under 2023 fortsätter utvecklingsarbetet med webbplatsen dels för att fortsatt synliggöra kommande finansieringsmöjligheter, dels för att göra den mer tydlig och användarvänlig.

[2] Vinnova

5.4. Arbete med Europeiska investeringsprogrammet för forskning och innovation

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförande av EUs regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future[3], där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning New European Bauhaus[4], European Urban Initiative (EUI)[5] och Urbact[6]

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen 100 klimatneutrala städer. Ett exempel är programmet CapaCITIES[7]. Genom CapaCITIES initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023

Under 2023 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Systemdemonstration

Viable Cities utvecklar i samarbete med myndigheter systemdemonstratorer som en ny insatsform för att driva innovation på systemnivå. Detta för att åstadkomma transformation i linje med mission klimatneutrala städer 2030. En systemdemonstrator genomförs för att demonstrera omställning av hela samhällssystem i verklig miljö. En viktig del i insatsformen är en portfölj av insatser där nya lösningar, modeller, initiativ

[3] Energimyndigheten, Formas och Vinnova

[4] New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställning.

[5] European Urban Initiative, är en hub för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu).

[6] Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

[7] Energimyndigheten och Viable Cities deltar.

och experiment kopplas ihop till en större helhet. Många aktörer från olika sektorer mobiliseras i syfte att lära för att skala. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till revideringar av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Vinnova och Viable Cities har tillsammans under 2022 inlett en designfas för att utforska hur systemdemonstratorer kan bli ett kraftfullt verktyg för omställningen till klimatneutrala städer. I samverkan med ett antal städer har sex konsortier inlett designfasen hösten 2022. Under 2023 planeras en utlysning för etableringsfas med ambitionen om att möjliggöra för ett antal systemdemonstratorer i Sverige. Parallellt planeras för fyra systemdemonstratorer i Bogotá (Colombia), Bristol (Storbritannien), Curitiba (Brasilien) och Makindye Ssabgabo (Uganda) inom Climate Smart Cities Challenge tillsammans med UN-Habitat. Ambitionen är att under 2023 stärka erfarenhetsutbytet mellan systemdemonstratorer nationellt och internationellt.

6.2. Konkurrenskraft och finansiering

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle. En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier som ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Under 2023 kommer Viable Cities att ytterligare förstärka samverkan med näringslivet för att kraftsamla för omställning. Det kommer att ske på flera nivåer. Inte minst genom samverkan med initiativ som Fossilfritt Sverige och Omställningslyftet. Likaså kommer utveckling ske för att förstärka den lokala mobiliseringen av företag i Klimatkontakt 2030 att utforskas.

Ett centralt inslag i Klimatkontrakt 2030 är att skapa en klimatinvesteringsplan med ett brett perspektiv på vilka investeringar som behöver ske för att åstadkomma klimatomställningen till 2030 i en stad (i betydelsen ett bredd av aktörer inklusive medborgare, civilsamhälle, företag, akademi och offentliga organisationer). I genomsnitt bedöms kommunen själv ha rådighet över cirka 15 procent av de investeringar som behövs. Ett angeläget arbete är att samla rätt aktörer från näringsliv (inklusive finansiell sektor), offentliga aktörer och civilsamhälle för att få till stånd nödvändiga investeringar och omrikta finansiella flöden för att ställa om till klimatneutralitet och samtidigt säkra mervinster av klimatomställningen som arbetstillfällen, ökad hälsa, inkludering och attraktiva livsmiljöer. Även upphandling är ett centralt inslag här. Viable Cities arbete kommer att fortsätta under 2023 för att säkra mobilisering av investeringar och utveckla metoder för klimatinvesteringsplaner.

6.3. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bl a pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Detta innebär samtidigt en demokratisk utmaning där växande andelar av befolkningen känner sig utanför.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bl.a. genom nya former för medborgarinvolvering (exv. medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv. New European Bauhaus). Viable Cities kommer under 2023 att vidareutveckla samarbete med städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

EU sjösatte i oktober 2021 fem missioner för ett nytt och innovativt sätt att arbeta tillsammans och förbättra människors liv i och utanför Europa. De fem s k uppdragen ska tackla stora samhällsutmaningar som hälsa, klimat och miljö och formulerar ambitiösa och tidsatta mål som ska nås till 2030. Ett av dem är 100 klimatneutrala och smarta städer – med och för medborgarna (kallad Cities Mission) som är en viktig del i att leverera Europas gröna giv med sikte på en klimatneutral kontinent 2050. Detta innebär en väsentlig förstärkning av det svenska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030 och med Klimatkontrakt 2030 som verktyg för detta.

Under 2023 sker utvecklingsarbete för att ytterligare stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bl a Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions, CapaCITIES, New European Bauhaus m fl. New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbete kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

En fortsatt utveckling av det globala samarbetet kring klimatneutrala städer 2030 kommer att ske. Detta tar framför allt utgångspunkt i ett flertal redan pågående arbeten, till exempel kopplat till det svenska ordförandeskapet i EU under våren 2023

och fortsättningen av Climate Smart Cities Challenge i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppfölj- ning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

- Det finns inom kommunen ett starkt mandat att arbeta för klimatneutralitet. I Finansborgarrådets förslag till Budget 2023 är det skärpta klimatmål, och inkluderar utsläppsfri innerstad till 2030 men också miljözon 3 i delar av city och insatser för att minska trafiken. Dessutom inkluderas mål om halvering av utsläpp från konsumtion.
- Ett viktigt instrument i arbetet mot klimatmålen är den klimatbudget som utgörs av utsläppsbeting, vilka har fördelats ut till ansvariga nämnder och bolagsstyrelser. Betingen uttrycks som minskning av ton CO2 för perioden 2020–2023 och baseras på åtgärder i stadens klimathandlingsplan. Stadsledningskontorets bedömning är att betinget kommer att uppfyllas helt till 2023. Fjärrvärmeproduktionens utsläpp har minskat kraftigt tack vare utfasningen av kol och fossil olja. Återstående utsläpp orsakas av förbränning av plast från hushållsavfallet. Under 2021 invigdes Brista eftersorteringsanläggning som tydligt minskar utsläppen. Staden verkar även för snabbare elektrifiering i transportsektorn.
- Stockholm är en av de utvalda 100 städerna inom EU med ambitionen att nå klimatneutralitet före 2030. Arbete med det europeiska klimatkontraktet pågår med sikte på en inlämning första halvåret 2023. Stockholm har också gjort en ansökan till den första Pilot Cities-utlysningen kopplat till missionen. Det ansökta projektet integrerar klimat och hälsa med ett fokus på näringsliv och medborgare i fem geografiska områden, och ska resultera i en utarbetad modell för uppskalning av prövade lösningar.
- Det pågår en utveckling för att utveckla näringslivssamverkan inom Klimatpakten och Elektrifieringspakten med syftet att stärka samarbetet, generera gemensamma utvecklingsprojekt och öka takten i omställningsarbetet.
- Stockholm har tillsammans med Nacka och Järfälla Vinnovaprojektet Snabbsam som syftar till att designa en systemdemonstrator för en snabb elektrifiering av transportsektorn.
- En direktörsgrupp har utvecklats kopplat till klimatsamarbete och externfinansiering.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Stockholms stad har arbetat aktivt med klimatfrågan sedan 1990-talet. De viktigaste områdena där staden har erfarenheter att dela med andra kommuner är:

- Integrering av klimatåtgärder i ordinarie styrning och ledning i budget och uppföljningsprocessen och i stadsutvecklingsprocessen
- Demonstration och genomförandet av innovativa lösningar i samarbete med näringsliv och akademi
- Nyttjandet av EU-finansierade projekt t ex inom energieffektiva byggnader, miljöfordon och hamnverksamhet
- Användning av IoT för att tillgängliggöra och skapa nytta av insamlad data
- Internationellt klimatarbete med syfte att samarbete med andra städer, omvärldsbevaka och sprida kunskap, profilera staden och påverka politiska beslut på överstatlig nivå

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2022 har ett omfattande arbete gjorts för att ge goda förutsättningar för alla 23 signerande städer att fördjupa sitt arbete med mission klimatneutrala städer 2030, då 14 städer tillkommit i oktober 2021. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Viable Cities har även bidragit med underlag till regeringsuppdraget om lokal och regional klimatomställning som är ett av underlagen till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan.

Under året har arbetet intensifierats för att utveckla praktiska och forskningsbaserade verktyg och metoder för klimatinvesteringsplaner. En första prototyp av ett beräkningsverktyg finns sedan i oktober tillgängligt för samtliga 23 signerande städer. Under året har också konceptutveckling kring systemdemonstratorer fortsatt och under hösten har en designfas av en helt ny satsning lanserats i samarbete mellan Vinnova och Viable Cities som involverar ett flertal städer.

Under 2022 har Viable Cities ansvarat för ett regeringsuppdrag, Thriving North (stöd till innovationsarbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling i Norrbotten och Västerbotten). En första prototyp av ett regionalt klimatkontrakt utvecklats med en arbetsgrupp med representanter från regionerna och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Vidare har en plattform initierats för regional samhällsomställning i norra Sverige. Plattformen, med namnet Thriving North, bärs nu vidare av fler aktörer i de fyra norra regionerna.

EUs arbete med mission klimatneutrala städer 2030 har intensifierats under året. I september 2021 lanserades mission Klimatneutrala städer 2030 som en av de fem missionerna. Då inbjöds städer över hela Europa att göra en intresseanmälan att bli föregångare i omställningen till klimatneutralitet. Så mycket som 377 städer anmälde intresse. I juni 2022 valdes 112 städer ut för att bli pionjärer i klimatomställningen, varav 100 inom EU och 12 i associerade länder. Av dessa 112 finns sju svenska städer som återfinns bland de 23 som signerar Klimatkontrakt 2030.

Den europeiska plattformen NetZeroCities har under det senaste året inlett arbetet med att stödja implementeringen av mission klimatneutrala städer 2030 inom EU. Inte minst för att underlätta omställningen i de 112 städerna. Viable Cities medverkar i arbetet. NetZeroCities håller nu bl a på att utforma ett klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del.

Två nya kompletterande initiativ har initierats under 2022 som ska stötta mission klimatneutrala städer 2030 i EU. Det första är partnerskapet Driving Urban Transitions där Viable Cities deltar tillsammans med Vinnova, Energimyndigheten och Formas från Sverige. Här sker samarbetet med nationella aktörer från ett stort antal länder. Framför allt handlar det här om finansiering av internationella satsningar inom tre områden som kan bidra till snabbare klimatomställning: energipositiva stadsdelar, cirkulär urban ekonomi och 15-minutersstaden. Det andra är initiativet CapaCITIES. Detta EU-samarbete syftar till att underlätta etableringen av nationella strukturer för att möjliggöra klimatomställningen i städer liknande Viable Cities i Sverige och CitiES2030 i Spanien.

Den globala innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge har under året gått in i en ny fas och team av företag och organisationer arbetar nu i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Arbete inom myndigheternas Innovationsteam

Under 2022 har myndigheterna i Klimatkontraktet fortsatt utveckla arbetet inom sitt innovationsteam. Teamet har bland annat sammanställt en överblick av myndigheternas olika stödformer och finansieringsinstrument och medverkat till att utlysningar som rör klimatomställning och hållbara städer kontinuerligt publiceras på webbplatsen Hållbarstad.se.

Innovationsteamet har medverkat i Viable Cities Transition Labs och deltagit i workshops och möten i syfte att lära mer om städers klimatinvesteringsplaner och myndigheternas roll i arbetet. Tillsammans med några av städerna har innovationsteamet testat att utveckla stöd och former för analys av myndigheternas gemensamma finansiering (bl a olika forskning- och innovationsprogram, stadsmiljöavtal)

de senaste fem åren. Syftet är att arbetet på sikt ska bidra till åtaganden om samordnad finansiering och städernas arbete med klimatinvesteringsplanering.

I myndigheternas löpande arbete finns många åtgärder och initiativ som har betydelse för städernas arbete med klimatomställning. Att samla och informera om dessa är en viktig uppgift för myndigheterna. Nedan följer ett urval som stöder eller på annat sätt berör städerna.

Stöd till forskning, innovation och utveckling

Under året har myndigheterna genomfört flera utlysningar i syfte att underlätta omställningen i städer.

Vinnova har i samarbete med Viable Cities bland annat genomfört utlysningen Designfas av urbana systemdemonstratorer. En uppföljande utlysning sker våren 2023, Andra exempel från Vinnova är Hållbar tillgänglighet i hela Sverige, om mobilitet i glesbygd, i samarbete med Drive Sweden och Viable Cities, Civilsamhällets lösningar för klimatomställning, samt Innovationer för en minskad elanvändning i samarbete med Energimyndigheten.

Tillväxtverket har haft utlysningar från Europeiska Regionala utvecklingsfonden, Ta fram lokal strategi för Hållbar urban utveckling, och utlysningen Driva plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte. Staden som nav för grön och digital omställning är en satsning inom Omställningslyftet som också finansieras av Regionalfonden. Satsningen syftar till att ta fram nya praktiska arbetssätt för att arbeta med systeminnovation för lokal, grön omställning.

Formas har genomfört utlysningen Klimatneutrala och inkluderande kommuner för att öka kommuners kapacitet och förmåga att påskynda omställningsarbetet mot klimatneutralitet som kännetecknas av social inkludering och jämlika livsvillkor. Inom det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande har Formas genomfört en utlysning på Forskarskolor för hållbart samhällsbyggande. Forskarskolorna syftar till att stärka kompetens- och kunskapsutvecklingen och är alla tydligt tvärvetenskapliga, praktiknära och utmaningsdrivna. Flera kommuner ingår i forskarskolorna. Formas finansierar även varje år många forsknings- och innovationsprojekt inom miljö, samhällsbyggnad och areella näringar i flertalet nationella och internationella utlysningar.

I Trafikverkets utlysningar om Stadsmiljöavtal kan kommuner och regioner söka stöd som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik och hållbara godstransportlösningar.

Energimyndigheten har genomfört utlysningar inom följande program som är relevanta för hållbara städer och samhällen, Människa, Energisystem och samhälle, Spara och Bevara, Design för energieffektiv vardag, Transporteffektivt samhälle

samt E2B2, Energieffektivt byggande och boende, Forskarskola Energisystem samt Biobaserat samhälle-Bio+.

Energimyndigheten finansierar sedan många år beställargrupper och nätverk för att skapa en plattform för nära samverkan mellan branschaktörer och staten i syfte att minska energianvändningen i byggnader. Energimyndigheten finansierar även den kommunala och energi- och klimatrådgivningen som riktar sig till hushåll och privata aktörer.

Impact Innovation är namnet på nästa generation strategiska innovationsprogram. Utlysning för förberedelseprojekt öppnades under året. En av de tre inriktningarna är Attraktiva och välfungerande samhällen, där inte minst städer är en viktig målgrupp.

På ett internationellt plan utlyser Formas, Energimyndigheten och Vinnova tillsammans medel så att aktörer verksamma i Sverige kan delta i internationella forsknings- och innovationsprojekt som tar sig an urbana utmaningar inom det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition (DUT). I första utlysningen ingår 27 länder. På ett övergripande plan adresserar partnerskapet frågor om energi, mobilitet och resursanvändning i en urban kontext.

Myndigheters arbete och särskilda regeringsuppdrag

Energimyndigheten har arbetat tillsammans med Tillväxtanalys, Trafikanalys och Länsstyrelsen i Uppsala län för att ta fram underlag till regeringens nästa klimathandlingsplan. I uppdraget om lokal och regional klimatomställning genomfördes ett stort antal dialoger med kommuner, regioner, myndigheter, forskningsaktörer, näringsliv och andra relevanta aktörer ligger till grund för hindersanalysen och de förslag till styrmedel eller åtgärder som presenterades. På Energimyndigheten pågår en stor mängd uppdrag relaterade till elektrifieringsstrategin, energieffektivisering och trygg energiförsörjning samt uppbyggnaden av ett nationellt centrum för koldioxidavskiljning och lagring (CCS).

Klimatkontraktmyndigheterna ingår även som fem av 14 medlemmar i Regeringens Råd för hållbara städer. I mars 2022 fick rådet ett förlängt och ändrat uppdrag med tydligare fokus på att arbeta mot mål 11 Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030. Flera av myndigheterna har medverkat i Boverkets koordineringsuppdrag inom nytt europeiskt Bauhaus (NEB). Ett exempel är utlysningen Idéer för framtidens Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå – idéskisserna klara i projektet Visioner: i norr - Hållbar Stad (hallbarstad.se).

Trafikverkets kunskapsforum – Arena transporteffektiv stadsmiljö är en del av ett regeringsuppdrag (2019-2022) om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet. Ett forsknings- och innovationsprogram för Geofencing som finansieras av Trafikverket och drivs av Closer på Lindholmen samlar nödvändiga aktörer inom samhälle, näringsliv och akademi

för att tillsammans ta fram lösningar som ska främja användningen av geofencing i styrning av transportsystemet.

Ett axplock av arbeten som berör utveckling av systeminnovation är Utvecklade arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser, Systeminnovation i städer, (Vinnova), Stärka det regionala arbetet med hållbar utveckling (flera myndigheter), bidra till kommande diskussioner om EUs urbana agenda (Formas) samt Vinnovas satsning på att stödja städers förmåga att leda och organisera innovation, bl a genom det följeforskarnätverk som i snart 10 år följt utvecklingen av satsningen Innovationsplattformar för hållbara städer, och projektet Accelerera som utvecklar och erbjuder stöd för innovationsledning i kommunerna enligt ISO-standard.

8. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Stockholms stad, myndigheterna Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket och Trafikverket samt Viable Cities.

Stockholm den 8 december 2022. Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Karin Wanngård
kommunstyrelseordförande,
Stockholms stad

Olga Kordas
Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén
generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson
generaldirektör,
Vinnova

Ingrid Petersson
generaldirektör,
Formas

Gunilla Nordlöf
generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana
generaldirektör,
Trafikverket

Bilaga 1 – länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Stockholm

Länkar till relevanta dokument

Klimatkontrakt 2030 (squarespace.com)

Så arbetar staden med klimat och miljö - Stockholms stad (start.stockholm)

Klimat - Stockholms miljöbarometer

Leva hållbart - Stockholms stad (hallbart.stockholm)

Bilaga 2 – Protokoll till Klimatkontrakt 2030 – Stockholms stad

Stockholms stad förväntar sig en tydlig motpart hos staten för genomförande av stadens åtaganden. Staden förutsätter att staten har för avsikt att, bl.a. genom sina regleringsbrev till de nationella FoU-myndigheterna, tydliggöra sitt stöd för att genomföra klimathandlingsplaner.

Stockholms stad vill framföra nedanstående förslag på nationellt stöd för genomförandet. Det önskvärda stödet handlar om:

- Finansiering i form av investeringsbidrag
- Förändringar i regler, lagar och styrmedel

Finansiering i form av investeringsbidrag

För att stadens klimatmål ska kunna nås behövs bidragsfinansiering för såväl utveckling av innovationer som de investeringar som föranleds av att innovationerna skalas upp och implementeras. Det rör exempelvis såväl investeringar i infrastrukturen för energi- och elförsörjningen som stöd att sprida och skala utvecklade lösningar inom elektrifiering och digitalisering.

Elektrifieringen av vägtrafiken kommer att kräva stora satsningar på kort tid. Vissa investeringar är riskabla eftersom infrastrukturen behöver ligga steget före fordonsmarknaden, och därför behövs en säkrad finansiering för dessa.

I de samarbeten med näringslivet som kommer att ske framöver är det viktigt att även ingående företag kan erbjudas utvecklingsstöd och finansiering.

Energimyndigheten har i uppdrag att genomföra omvänd auktionering för att stödja bio-CCS-anläggningar. Stockholms stad menar att det är viktigt att tilldelningen av medel är tillräcklig för att förverkliga den stora potential som finns.

Nationella myndigheter och departement bör påverka utformningen av arbetsprogram och prioriteringar för EU-program (t.ex. Horisont Europa, CEF) samt bidra till utvecklingen av nationella planer för relevanta EU-fonder (t.ex. EU:s strukturfonder) i linje med de svenska klimatkontrakten. Den nationella nivån bör även aktivt följa och påverka utvecklingen av eventuella nya finansieringsinstrument knutna till de europeiska klimatkontrakten, EU:s Missions och den gröna given.

Förändringar i regler, lagar och styrmedel

Stockholms stad har identifierat ett antal områden där förändringar i styrmedel, lagar och regler på nationell eller EU-nivå behövs för att stadens klimatmål ska kunna nås. De viktigaste är följande:

- Incitament för ökad biobränsleanvändning och biobränsleproduktion genom en bibehållen eller förstärkt reduktionsplikt och ett konverteringsstöd för befintlig fordonsflotta.
- En avståndsbaserad, färdmedelsneutral skattereduktion för arbetsresor.
- Ett beslut om att lägga ner Bromma flygplats.
- Incitament för ökad användning av miljöfordon, framför allt att möjliggöra differentierad trängselskatt och parkeringsavgift i syfte att nå utsläppsfria transporter.
- Undanröjning av hinder för elektrifiering som identifieras i det praktiska arbetet. Ett exempel är att det genom ett tillfälligt undantag bör vara möjligt att höja viktgränsen för vad som klassas som lätt lastbil till 4,25 ton när fordonet drivs på el eller gas. Dessutom bör det införas incitament för att öka antalet chaufförer med C-körkort.
- Möjliggörande av "policylabb" genom exempelvis en regelförändring som testas i ett begränsat område. Det skulle till exempel kunna handla om parkeringslagstiftning eller att ge kommuner ökade möjligheter att jobba med dispenser och geofencing.
- Incitament för ökad delning av fordon såsom att möjliggöra för kommuner att reservera gatumark för parkering av bilpoolsbilar samt en definition av delade fordon.
- Utreda möjligheter och nyttor av att miljözon 3 delas upp i lätta och tunga fordon i syfte att främja utsläppsfria fordon.
- Möjliggörande av lokal hantering av byggmassor genom att dessa inte klassas som avfall.
- Skapa bästa förutsättning för städers klimatomställnings-arbete genom påverkansarbete på europeisk lagstiftning i linje med de svenska klimatkontrakten (t.ex. Förnybarhetsdirektivet - RED, Energieffektiviserings-direktivet – EED, Förordningen om Infrastruktur för alternativa bränslen - AFIR samt de delegerade akterna kopplat till Taxonomin).

Stockholms stad

Stockholm, den 8 december 2022